

Kortere kjeder –

mindre sosial dumping?

Rolf K. Andersen og Line Eldring
Fafo Østforum, 27.10.2014

Bakgrunn: **Byggenæring under press**

Stikkord:

- ✓ Internasjonalisering
- ✓ Lavlønnskonkurransen
- ✓ Kvalitet
- ✓ Produktivitet
- ✓ HMS
- ✓ Rekruttering
- ✓ Kompetanse
- ✓ Sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Etter EU-utvidelsen i 2004: Nye tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

- Handlingsplan 1 og 2 (og 3) mot sosial dumping
- Ny handlingsplan underveis

Noen eksempler:

- ✓ Økte ressurser til Arbeidstilsynet
- ✓ Styrking av allmenngjøringsordningen
 - Påseplikt
 - Solidaransvar
- ✓ Bransjeprogrammer mot useriøsitet
- ✓ Implementering av ILO 94

NHO og LO fullroser strenge anbudskrav

SKIEN: Strenge krav til byggespesifikasjon, tid, kvalitet, dumping og bruk av løsting er viktigste kravene når fylkeskommunen skal gi ut anbud på nye skoler i Skien. NHO og LO fullroser kravene. De kaller kravene gode.

LAGEBUD
Skien fylkeskommune har gitt ut anbud på bygging av ni nye skoler i Skien. De nye skolene vil ha et areal på 170 000 kvadrattmeter. Det er et stort anbudskrav på bygging av skolene, og de fleste av dem har et areal på 170 000 kvadrattmeter. Det er et stort anbudskrav på bygging av skolene, og de fleste av dem har et areal på 170 000 kvadrattmeter.

REB PÅ LO OG NHO
NHO og LO fullroser kravene til byggespesifikasjon, tid, kvalitet, dumping og bruk av løsting er viktigste kravene når fylkeskommunen skal gi ut anbud på nye skoler i Skien.

«Vi mener at alle kommuner skal ha et anbudskrav på bygging av skolene, og de fleste av dem har et areal på 170 000 kvadrattmeter. Det er et stort anbudskrav på bygging av skolene, og de fleste av dem har et areal på 170 000 kvadrattmeter.»

JANUARI
NHO og LO fullroser kravene til byggespesifikasjon, tid, kvalitet, dumping og bruk av løsting er viktigste kravene når fylkeskommunen skal gi ut anbud på nye skoler i Skien.

Underleverandører til Veidekke Entreprenør skal heretter bare kunne ha én underleverandør. Foto: Mats Johansen

Underleverandører til Veidekke Entreprenør skal heretter bare kunne ha én underleverandør. Foto: Mats Johansen

Veidekke strammer inn i leverandørkjeden

Veidekke Entreprenør skal ikke bruke underleverandører i mer enn to ledd

Telev: Harald Henno

Publisert: 22.11.2013

«Vi ser at ansvar puveriseres når det er lange kontraktskjeder, sier forbundsekretær Steinar Krogstad. «Jo lengre bort fra byggherren vi kommer, desto sjeldnere finner vi lærebedrifter, tariffavtaler og skikkelige HMS-forhold. Det er i disse

Fiffigenvege
514 personer liker Fiffigenvege

NYTT KJØKKEN PÅ EN DAG?
SMART Kjøkken

MARKISER PERSJENNER
Fasade

Brann i kolonihagen
HMS-forhold

Vil fortsatt rive – endrer fasaden
RASKER: Rivearbeidene vil fortsatt rive og endre fasaden på skolen. Rivearbeidene vil fortsatt rive og endre fasaden på skolen. Rivearbeidene vil fortsatt rive og endre fasaden på skolen.

Skien viser vei mot sosial dumping

SKIEN: Skien kommune har gått inn for å begrense bruken av sosial dumping. Det betyr at kommunen vil begrense bruken av sosial dumping.

Frode Sjursen administrerende direktør, Forsvarsbygg

«Vi ser at ansvar puveriseres når det er lange kontraktskjeder, sier forbundsekretær Steinar Krogstad. «Jo lengre bort fra byggherren vi kommer, desto sjeldnere finner vi lærebedrifter, tariffavtaler og skikkelige HMS-forhold. Det er i disse

Representant for byggere i Skien

Begrenser antall underleverandører

Debatt Frode Sjursen administrerende direktør, Forsvarsbygg
Oppdatert: 07. aug. 2014 11:10

Attenposten har de siste ukene satt et viktig fokus på useriøse aktører i byggebransjen. I Forsvarsbygg bygger vi forsvarsevne gjennom noen av Norges mest sammensatte og avanserte byggeprosjekter.

Økt kontroll
Vi ser på det som en viktig del av vårt samfunnsansvar aktivt å motarbeide svart arbeid og annen kriminalitet i arbeidslivet. Forsvarsbygg vil derfor iverksette ytterligere tiltak og se på handlingsrom og muligheter for økt kontroll med underleverandører for å motvirke denne typen useriøs virksomhet.

Begrensninger
Som et umiddelbart tiltak vil Forsvarsbygg sette begrensninger på hvor mange underleverandører våre avtalepartnere kan bruke på byggprosjekter. Dette vil øke vår mulighet for kontroll.

Finn oss
19 995 p
Sosial
ME
11:58 H
16:35 Fc
20:02 Vi

1998 personer liker sosial dumping

Oslo skjerper kampen mot sosial dumping

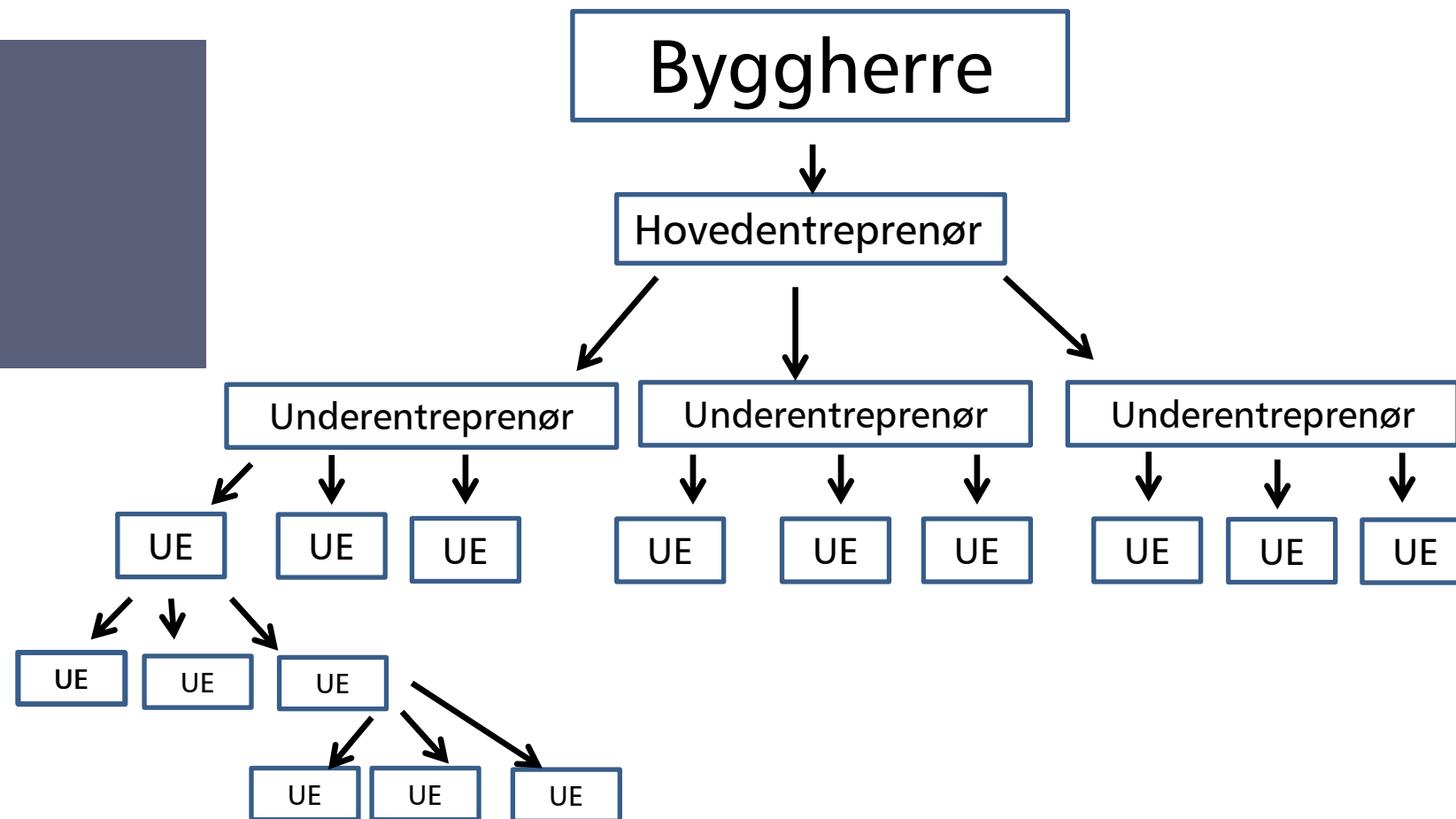
Publisert: 04.07.2014

Oslo kommune skjerper kampen mot sosial dumping. Byråden for finans har nå vedtatt flere endringer i standardkontraktene, som f.eks. innføring av maksimalt to underleverandører som det normale, krav om skriftlig godkjenning av underleverandører og et krav om innsending av mannskapslister. Han lover dessuten at det skal arbeides aktivt for å vurdere ytterligere endringer i kontraktene. Det er entreprenører, håndverkere og renholdsfirmaer som først og fremst er målgruppe.

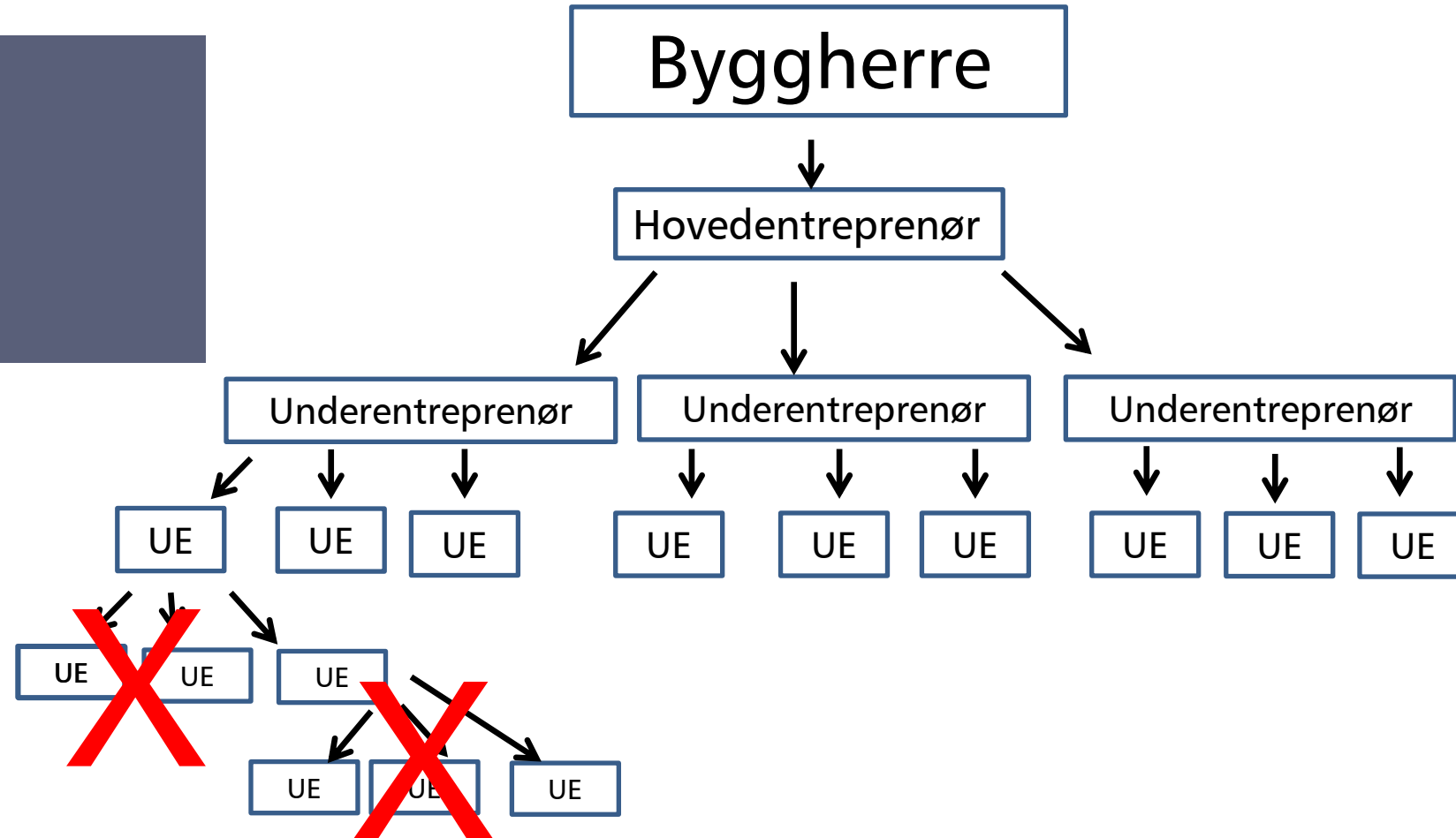
Oslo kommune har vedtatt standardkontrakter som deler de fleste

Hva er kjedebegrensninger?

Hva er kjedebegrensninger?

Hovedspørsmål i prosjektet

- I hvilken grad stiller offentlige byggherrer krav om kjedebegrensninger i dag?
- Hvordan stiller entreprenørene seg til kjedebegrensninger?
- Hvordan gjennomføres slike krav i praksis?
 - Hvordan håndheves de?

Metode

- Utfordring: Nytt fenomen, begrenset praksis
- Kvalitativ studie:
 - medie- og dokument søk
 - informasjon fra Fellesforbundets avdelinger
 - om lag 20 intervjuer med representanter for offentlige byggherrer, private entreprenører, partene lokalt og sentralt og tilsynsmyndighetene

Dagens praksis

- I notatet presenteres syv case:
 - offentlige byggherrer
 - private entreprenører
- Fellestrekk:
 - nytt tiltak
 - ett av flere tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet
 - sikkerhetsventiler; mulighet for flere ledd i kjeden
 - kort erfaringsperiode
- Ulikheter:
 - hvor mange ledd som tillates i leverandørkjeden
 - kontrollregimer

Eksempel: Statlige byggherrer

- Mange av de største statlige byggherrene har innført kjedebegrensninger (2 ledd etter hovedentreprenør)
 - Statens vegvesen var den første, etter det har Statsbygg, Jernbaneverket og Forsvarsbygg fulgt etter
- Motivasjonen har vært å luke bort useriøse leverandører
 - sosial dumping, kriminalitet og mangelfull HMS

Eksempel: Kommuner

- Få kommuner har så langt innført kjedebegrensninger
- **Oslo kommune** innførte kjedebegrensninger i juni 2014
 - Maks to ledd under hovedentreprenør
 - Det er opp til de underliggende etatene å praktisk gjennomføre vedtaket (Omsorgsbygg, Undervisningsbygg, Boligbygg m.fl.)
 - I tillegg er det innført andre rutiner som bygger opp under dette (et eget leverandørregister, godkjenningsrutiner, endrede fakturakrav m.m.)
- **Skien kommune** innførte høsten 2014 det strengeste kjedekravet vi har kommet over; kun ett ledd etter hovedentreprenør
 - I tillegg har de vedtatt en omfattende tiltakspakke mot sosial dumping

Eksempel: Entreprenører

- Flere av de store entreprenørene har innført kjedebegrensning på eget initiativ
 - normalen er at de kun tillater to ledd i kjeden under seg selv
 - Dette vil da gjelde uavhengig av om det er et offentlig prosjekt eller ikke
- Driverne har vært:
 - En erkjennelse av manglende kontroll i lange leverandørkjeder
 - Påpeking fra tilsynsmyndighetene av at lange kjeder medfører økt risiko for sosial dumping og arbeidslivskriminalitet
 - Uheldige episoder

En hendelsesbasert utvikling?

- Uheldige hendelser har vært en viktig drivkraft for flere av de som har innført kjedebegrensninger

«Toppledelsen var i avhør hos Økokrim – da sitter tiltakene løst etterpå»

Hvorfor kjedebegrensninger?

- Oppmerksomhet og omdømme
- Inspirasjon fra andre
 - nettverk for offentlige byggherrer
- Barrierer mot kjedebegrensninger?

→ Erfaringer og virkninger så langt?

«Alle» er for kjedebegrensninger

- Så og si alle informantene i undersøkelsen er positive til dette tiltaket
 - men ikke alle mener at det bør bli en del av det offentlige anskaffelsesregelverket
- Hvorfor er de så positive?
 - Bekymringer for utviklingen i byggenæringen
 - Erfaringen er risikoen for ulykker, useriøsitet og kriminalitet øker lenger nede i kjedene

Hvordan virker det?

- Kort erfaringsperiode – for tidlig å dokumentere effekter
- Ett av flere tiltak – kan gi samlede effekter som ikke nødvendigvis kan tilbakeføres til ett enkelt tiltak
- Ukontroversielt tiltak
- Konkurranseshemmende- eller fremmende?
- Smutthull? Småbedriftene? Kontrollproblemer?

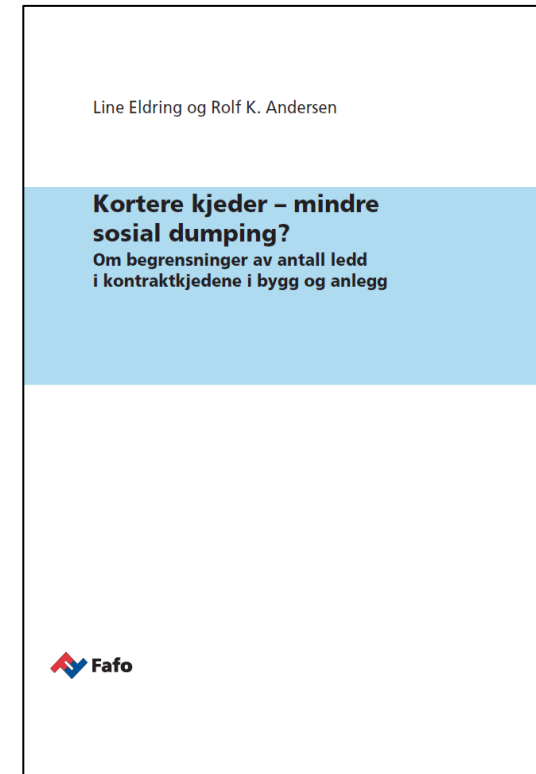
Lokale og/eller sentrale reguleringer?

- I dag: Noen offentlige byggherrer har kjedebegrensninger, andre ikke
- Sprikende vurderinger blant våre informanter om hvorvidt det er behov for en enhetlig regulering og praksis

Oppsummert

- Kjedebegrensninger er i vinden
- «Alle» er for kjedebegrensninger
- For tidlig å si noe om virkningene

<http://www.fafo.no/pub/rapp/10196/index.html>

<http://www.fafo.no/Oestforum>